

مریم احمدی شیروان | در هیاهوی زندگی امروز، جایی میان فشار اقتصادی برای بقا و بمباران تبلیغاتی برای نمایش، چگونه می‌توان اصیل و باوقار زندگی کرد؟ این پرسش، فقط یک دغدغه فلسفی نیست؛ بلکه به قلب شیوه‌بودن ما در جهان اشاره دارد. چگونه در گشتا، رفتار و روابطمان مرزهای کرامت انسانی را برای خود و دیگران حفظ کنیم؟

در ادبیات فرهنگی ما، این سبک زندگی «زیست عقیفانه» نامیده می‌شود؛ مفهومی که امروز یا به کلیشه‌هایی محدودکننده تقلیل یافته یا در برابر مشکلات ملموس زندگی، آرمانی و دور از دسترس به نظر می‌رسد. اما اگر این مفهوم، نه یک الزام تحمیلی، بلکه یک راهبرد عقلانی برای رسیدن به آرامش فردی و امنیت اجتماعی باشد، چگونه؟ اگر کلید حل آن نه فقط در اراده فرد، که در گشایش گره‌های کور اقتصادی و فرهنگی جامعه نهفته باشد. چه؟

برای باز کردن این گره و نگاهی نو به این مسئله حیاتی، با دکتر سید محمد حسینی، رئیس دانشکده تاریخ دانشگاه ادیان و مذاهب به گفت‌وگو پرداخته‌ایم تا نشان دهیم چگونه می‌توان از این مفهوم غبارروبی کرده و آن را به راهکاری برای امروزمان بدل کرد.

■ از ظاهر به باطن: لایه‌های سه‌گانه عفت

دکتر سید محمد حسینی در ابتدا با تأکید بر اینکه فهم رایج از زیست عقیفانه اغلب سطحی و ناکامل است، می‌گوید: عفاف مقوله‌ای فطری و از عناصر ذاتی انسان است. از این رو، زیست عقیفانه صرفاً توصیه‌ای اخلاقی یا محدود به ظاهر نیست، بلکه شیوه‌ای برای بودن در جهان به شمار می‌رود. انسان در چنین زیستی، زندگی روزمره‌اش را چنان سامان می‌دهد که در گفتار، رفتار، روابط، مصرف، نگاه و تصمیم‌هایش حرمت خویش و دیگران محفوظ بماند. به بیان ساده، این سبک زندگی یعنی حفظ اصالت انسانی در میان هیاهوی روزگار و تهاجم تبلیغات، تظاهر و سطحی‌نگری. کسی که عقیف زندگی می‌کند، نه تنها از لغزش‌های ظاهری پرهیز دارد، بلکه در روابط اجتماعی، سخن گفتن، انتخاب، پوشش و حتی حضور در فضای مجازی، مرزهای کرامت انسانی را پاس می‌دارد. چرا که عفت در ادبیات دینی به‌ویژه در آموزه‌های قرآنی از ریشه «عَفَ» به معنای خودداری آگاهانه آمده است؛ یعنی انسان نه از ترس، بلکه با انگیزه پاسداشت کرامت و آزادی درونی خویش، خویشتر را مهار می‌کند. از منظر عقلی، زیست عقیفانه کنش عقلانی و باورمندانه‌ای است که به انسان می‌آموزد چگونه میان میل و مسئولیت، آزادی و اخلاق فردیت و اجتماع، توازن برقرار و از این طریق جامعه‌ای اخلاق‌مدار و انسانی بناکند.

وی در ادامه این بحث و برای عبور از کلیشه‌های رایج که این مفهوم را به پوشش تقلیل می‌دهند، توضیح می‌دهد: در مطالعات دینی و اجتماعی معاصر، عفاف مفهومی گسترده و چندلایه تلقی می‌شود؛ حجاب تنها یکی از نمودهای ظاهری آن است. این مفهوم، نظامی اخلاقی برای تنظیم رفتار انسان در جامعه شکل می‌دهد و با تکیه بر ایمان، تقوا، خویشترداری، خودشناسی و تهدید نفس، در سه سطح فردی، اجتماعی و فرهنگی عمل می‌کند. در سطح فردی، زیست عقیفانه به معنای توان مدیریت میل‌های بیجان و خواسته‌های زودگذر بر پایه عقل و ایمان است؛ امری که عقلانیت عملی و کرامت را در رفتار فردی تثبیت کرده و ثمره‌اش کاهش اضطراب، افزایش عزت نفس و سلامت روان پدیدار است.

■ عفاف؛ سنگ بنای اعتماد و سیر فرهنگی جامعه

این پژوهشگر حوزه دین در ادامه به تشریح نقش حیاتی این مفهوم در بنای اعتماد اجتماعی و امنیت اجتماعی پرداخته و یادآور می‌شود: در سطح اجتماعی نیز عفاف، مبنای شکل‌گیری هنجارهای روشن رفتاری و اعتماد عمومی است. رعایت مرزهای اخلاقی در گفتار، روابط و تعاملات اجتماعی، احساس

صحیفه زندگی

ریحانه عامل نیک | سلامتی از بهترین نعمت‌های خداوند است. نعمتی که همه ما فقدانش را کم و بیش با تجربه بیماری، خوه سخت یا زودگذر چشیده‌ایم. تجربه‌ای که می‌دانیم در آن تنها نیستیم و اطرافیانمان نیز در گیرودار آن، هم به سبب نگرانی برای عزیز بیمار و هم به خاطر زحمت پرستاری، سختی و اندوه را توأمان می‌چشنده‌به همین دلیل چه بیمار و چه عزیزان او، در وقت سخت بیماری، به دنبال راه چاره و یاب شفا هستند.

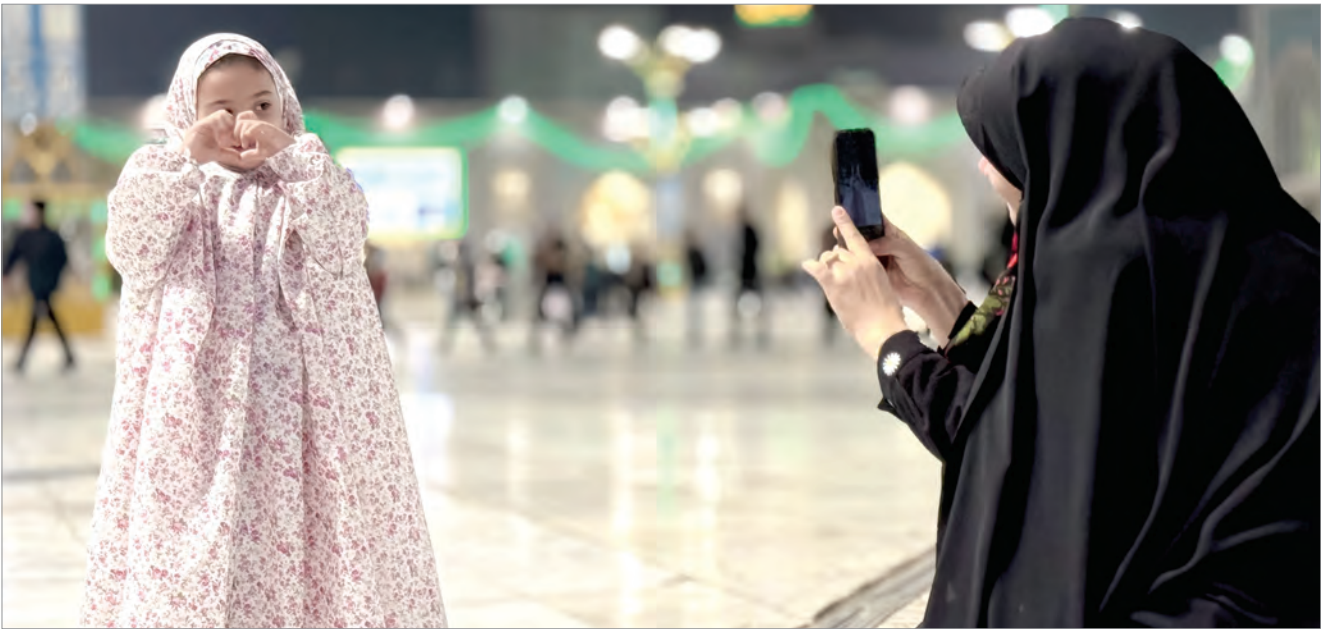
باب شفایی که در آموزه‌های دینی ما کلیدش در طلب و درخواست از خداوند و شفاعت از ائمه اطهار(ع) است. این بزرگان که درمان دردهای وجود بشری را نزد خود دارند، صاحب نسخه‌های شفابخشی هستند که برای همه دردهای ما، چه روحی و چه جسمی، کارگشا و رهایی‌بخش‌اند. دعای پانزدهم صحیفه سجاده‌ای از امام سجاد(ع) یکی از این نسخه‌های شفابخش است که برای وقت بیماری، اندوه و گرفتاری توصیه شده است. امام بزرگوار در این دعا خدای متعال را هم به سبب نعمت سلامتی و هم به دلیل امتحان بیماری، سیاس می‌گوید و به آثار اخروی بیماری، مانند پاک شدن گناهان می‌پردازد. حضرت همچنین بیماری را هشداری برای توبه کردن دانسته و اعتماد به خدای متعال را کلید تمامی درهای بسته معرفی کرده است. براین اساس این دعا نیز شروعی بیان شده است که خواندن آن‌ها برای درک بهتر دعا خالی از لطف نیست. در ادامه مروری بر فحوائی این دعا داریم.

■ تغییر زاویه دید به مسئله بیماری

نگاه ما به هر مسئله‌ای تأثیر بسزایی در مواجهه با آن امر دارد. بیماری هم از این قاعده مستثنا نیست. درست است که بیماری معمولاً یک چالش جسمی است، اما در آموزه‌های امام سجاد(ع) این رنج جسمی به عنوان فرصتی برای تفکر، خودسازی و بازنگری در مسیر زندگی معرفی شده است و امام به حکمت نهفته در این نعمت اشاره

چگونه «زیست عقیفانه» از یک برچسب اجتماعی به یک نیاز عقلانی برای بقای جامعه تبدیل می‌شود؟

بازگشت به معنای گمشده

■ ازدواج؛ سرمایه امنیت ملی یا هزینه فردی؟

رفتار انسانی، عفاف یکی از سازوکارهای عقلانی در حفظ توازن میان آزادی فردی و امنیت اجتماعی است. این شیوه زیست نه الزامی دینی، بلکه راهی عقل محور برای پیشگیری از آسیب‌های رفتاری و ایجاد اعتماد میان افراد است. زیست عقیفانه در این معنا، صورتی از خودکنترلی و احترام به دیگری است که در همه فرهنگ‌ها قابل درک و پذیرش است. در نگاه قرآنی نیز همین منطق عقلانی با روح ایمان همراه می‌شود. قرآن کریم در آیات سوره نور(۳۰ و ۳۱) مردان و زنان را همزمان مخاطب قرار می‌دهد و هر دو را به فرو بستن چشم و مراقبت از رفتار دعوت می‌کند. این هم‌خطابی نشان می‌دهد عفاف نه تنها امری دارای مخاطب خاص (مردانه یا زنانه) بلکه یک مسئولیت اجتماعی مشترک دانسته شده است. با وجود این، در برداشت عمومی، مسئله عفاف اغلب به زنان محدود شده و نقش مردان در این ساختار کمتر مورد توجه قرار گرفته است؛ در حالی که بر اساس منطق عقل و منطق قرآن، هر دو جنس در حفظ سلامت اخلاقی جامعه مسئول‌ اند.

دکتر حسینی با عبور از نگاه تک‌بعدی و زنانه به مقوله عفاف، به نکته‌ای کلیدی در این معادله اشاره کرده و مسئولیت مردان را این‌گونه یادآور می‌شود: در این چارچوب، مردان دو وظیفه اساسی دارند. نخست غیرت مسئولانه که بر پایه عقل و ایمان، پاسدار حرمت خانواده و جامعه است. غیرت در این جمله به معنای تملک یا کنترل دیگری نیست، بلکه نشانه تعهد اخلاقی نسبت به امنیت و کرامت انسان است. دوم، الگوی رفتاری و گفتاری مردان در فضای عمومی. مرد مؤمن و عقیف، نگاه و زبان خود را نه برای ایجاد اضطراب به کار می‌گیرد بلکه وسیله‌ای برای آرامش می‌سازد. بر این اساس، جامعه‌ای که مردانش به خودکنترلی و ادب اجتماعی رسیده باشند، زلانش نیز احساس امنیت و آزادی بیشتری خواهند داشت. در چنین نگرشی، پیوند میان مرد و زن بر مدار احترام و اعتماد شکل می‌گیرد و جامعه در سایه همین توازن، به امنیتی پایدار و روابطی انسانی دست می‌یابد. زیرا در این زیست، کرامت انسان اساس همه رفتارهاست. در نهایت، زیست عقیفانه هنگامی به شکوفایی می‌رسد که مردان و زنان با فهم و مسئولیت مشترک زندگی کنند و در نتیجه آن، آرامش فردی و انسجام اجتماعی به بازیابی طبیعی از کرامت انسانی بدل شود.

پانزدهمین دعای صحیفه سجاده‌ای را به هنگام بیماری، اندوه و بلا بخوانیم

سلامت همه آفاق در سلامت توست

می‌کنند. آنگنان که در فرازهای آغازین این دعا می‌خوانیم: «ستایش خدای را هم برای تندرستی و هم برای بیماری؛ چراکه انسان نمی‌داند کدام یک از این دو حالت سزاوارتر به شکرگزاری است». تردیدی وجود ندارد که در نظام هستی، هیچ پدیده‌ای بی حکمت نیست؛ هر چند این حکمت، برما پوشیده بوده و آشکار و قابل درک نباشد.

■ احسانی از تو برای من

در قرآن کریم کلمه «مرض» به معنای بیماری جسمی،

روحی و قلبی به کار رفته است. این مفهوم در آیات مختلف برای بیان حالات درونی و بیرونی انسان استفاده شده است.

واژه مریض نیز که در مورد مرض روحی بسیار استعمال شده، ۱۲ مرتبه «فی قلوبهم مرضٌ» و یک مرتبه «فی قلبیه مرضٌ» که درمجموع ۱۳ مرتبه می‌شود، در قرآن کریم استفاده شده است. در دعای امام سجاد(ع) هم به هر دو

■ با تکیه بر خداوند در مقابل بیماری مقاومت کنیم

نکته دیگری که در این دعای گهربار به چشم می‌خورد، درس مقاومت است. سفارش امام به ما در قالب زبان دعا این است که در صورت ایجاد کسالت در بدن، نه تنها نباید خود را باخت و بی‌قراری کرد، بلکه سزاوار آن است این ابتلرا

خبر

مدیر امور خدمه حرم مطهر رضوی:

کتب ادعیه ویژه زائران روشندل در ۱۰نقطه حرم مطهر رضوی جامایی می‌شود

مدیر امور خدمه حرم مطهر رضوی از جامایی کتب ادعیه ویژه زائران روشندل در ۱۰نقطه مشخص حرم مطهر خبر داد و گفت: این کتاب‌ها شامل قرآن کریم، نهج البلاغه، صحیفه سجاده‌یه، ادعیه و زیارات با ترجمه است که با هدف تسهیل بهره‌مندی زائران روشندل از معارف دینی در اختیار آنان قرار می‌گیرد. به گزارش آستان‌نیوز، سیدعلی بامشکی با اعلام این خبر گفت: این کتاب‌ها در مکان‌هایی همچون صحن آزادی، صحن انقلاب، صحن گوهرشاد، باب‌الرضا(ع)، باب‌الجواد(ع)، دارالاسیاده، دارالرحمه، باب‌الکاظم(ع)، شیخ طوسی و رواق حضرت زهرا(س) در دسترس زائران قرار دارد.

وی با تأکید بر تخصصی بودن این کتاب‌ها اظهار کرد: کتب انوار ویژه زائران روشندل دارای خطوط برجسته است و به دلیل حساسیت این نوع چاپ، در صورت بروز کوچک‌ترین آسیب به خطوط، امکان استفاده از کل کتاب با مشکل مواجه می‌شود؛ ازاین‌رو، این آثار در بیت انوار نگهداری شده و در صورت درخواست زائر، توسط خدام تقدیم می‌شود.

مدیر امور خدمه حرم مطهر رضوی درباره ابعاد این کتاب‌ها نیز تصریح کرد: کتب بریل در ابعاد مختلفی تولید شده‌اند و به‌طور طبیعی به دلیل نوع خطر برجسته، عمدتاً بزرگ‌تر از کتاب‌های معمولی هستند و تاکنون گزارش یا ایراد مستندی درباره نامناسب بودن ابعاد این کتاب‌ها ارائه نشده است.

بامشکی در ادامه به برخی نکات مطرح‌شده درباره نگارش و فاصله عبارات در متون اشاره کرد و گفت: تمامی این کتاب‌ها با تأیید کامل مؤسسه تخصصی روشندان مشهد تهیه و چاپ شده و محتوای آن‌ها براساس استانداردهای تخصصی این مؤسسه مورد بازبینی و تأیید قرار گرفته است.

وی در پایان خاطر نشان کرد: سیاست حرم مطهر رضوی در این حوزه، صیانت از منابع ارزشمند، حفظ کیفیت آثار تخصصی و تکریم زائران روشندل است و دسترسی محترمانه و شایسته به این کتب همواره در دستور کار قرار دارد.

اهدای ۲۷ هزار بسته متبرک به خواهران خادم حریم رضوی

به مناسبت ولادت حضرت زهرا(س) ۲۷هزار هدیه متبرک به خادمان خواهر حرم علی‌بن موسی‌الرضا(ع) اهداشد.

به گزارش آستان نیوز، کیسه‌های پارچه‌ای سفید که روی آن نوشته شده «اهدایی آستان قدس رضوی» یک جاردیف شده‌اند تا در دست بانوان مشهودی قرار گیرند که خالصانه سال‌هاست در حریم سلطان سربر ارتضا، علی‌بن موسی‌الرضا(ع) لباس خدمت به تن کرده‌اند.

کیسه‌هایی که در آن، یک قواره چادر رنگی، پلاکی مزین به گلبرگ‌های گل‌های فوق ضریح منور امام رضا(ع) و یک بسته شکلات قرار داشت و قرار بود لیخند به چهره بانوانی نباشند که بدون هیچ مزد و منتی، پا در مسیر خدمت گذاشته‌اند.

مانند مهری توکلی که نزدیک به سه سال است در بخش صحن و حریم خدمت می‌کند. وقتی این بسته در آسایشگاه خادم به‌دستش رسید چنان ذوقی در چهره‌اش نمایان بود که همان لحظه، پارچه چادری را بر سرش انداخت تا با آن عکس بگیرد. او به همراه دیگر دوستانش، با این پارچه‌های رنگی که آن‌ها راهدیه‌ای از سوی صاحب این حریم بهیشتی می‌دانستند کنار یکدیگر ایستادند تا عکسی یادگاری و دسته‌جمعی از دوران خدمتشان ثبت کنند.

برخی مادران نیز این چادرها و پلاک‌های رزین را که نشانی از بوی گل‌های معطر روضه منوره داشت برای دخترانشان هدیه بردند تا یاد امام در دل‌های جوانانشان بیشتر از پیش زنده شود و آن‌ها نیز شوق خدمت را به این بهانه، به ارث ببرند.

این هدایای خاطره‌انگیز که تعداد آن‌ها به ۲۷هزار بسته می‌رسید به دستور تولیت آستان قدس رضوی و به همت مدیریت عالی حرم مطهر رضوی به مناسبت ولادت حضرت زهرا(س) به تمامی خادمان خواهر مشهودی در بخش‌های مختلف از جمله واحد صحن و حریم، خدمه، ستاد عالی، صیانت، تبلیغات و... آستان قدس رضوی اهداشد.

هیئتی از دانشگاه «الفرات الاوسط» عراق از کتابخانه و موزه ملی ملک بازدید کردند

هیئتی از کتابداران و مسئولان کتابخانه‌های دانشگاه فنی «الفرات الاوسط» عراق از کتابخانه و موزه ملی ملک، موقوفه فرهنگی آستان قدس رضوی در تهران، بازدید کردند.

به گزارش آستان‌نیوز، هیئتی مشتمل بر ۲۰ نفر از دانشگاه الفرات الاوسط نجف به سر پرتی «ساهره عبد‌الصاحب» در حاشیه بازدید از کتابخانه مرکزی و برخی از مراکز فرهنگی دانشگاه صنعتی امیرکبیر باهدف تبادل تجربیات و توسعه همکاری‌های علمی و فناوری بین‌المللی، میهمان کتابخانه و موزه ملی ملک شدند.

این بازدید در راستای آشنایی با بخشی از گنجینه‌های فرهنگی، نسخ خطی ایران و ظرفیت‌های موجود در حوزه حفظ و اشاعه میراث مکتوب در کشور انجام شد.

اعضای این هیئت عراقی ضمن حضور در تالارهای مختلف کتابخانه و موزه ملی ملک همچون «خوشنویسی و نگارگری» به تماشای گوشه‌ای از نقایس موجود در این موقوفه نشستند.

همچنین کتابداران و مسئولان کتابخانه‌های دانشگاه الفرات الاوسط، از دریچه بازدید از نمایشگاه داستانی «آقا تختی» که به تازگی در این موزه افتتاح شده، با روایت پرفراز و نشیب زندگی جهان‌پهلوان غلامرضا تختی، کشتی‌گیر برجسته ایرانی آشنا شدند.

کتابخانه و موزه ملی ملک به عنوان یکی از ۶ کتابخانه بزرگ ایران در حوزه نسخه‌های خطی و همچنین نخستین موزه وقفی - خصوصی کشور که دارای آثار گوناگون تاریخی و هنری از روزگاران باستان تا دوران معاصر است، همواره یکی از مقاصد مهم گردشگران داخلی و خارجی و اهل علم و هنر به شمار می‌آید.

در این بازدیدها، مسئولان حاضر در زمینه بهره‌گیری از پایگاه‌های اطلاعاتی بین‌المللی، توسعه خدمات کتابخانه‌ای دیجیتال، آموزش مهارت‌های سواد اطلاعاتی، اشتراک منابع و برگزاری دوره‌های آموزشی مشترک، تبادل نظر و گفت‌وگو کردند.

منابع:

مقاله: استخراج مسئله عوض الهی در آلام از دعای پانزدهم

صحیفه سجاده‌ای؛ نویسندهگان: مهدی عامری شهرابی،

ناصر فروهی

کتاب: شهود و شناخت: حسن مملوحی کرمانشاهی